

וזאת הברכה - "איש האלקים"

והנה בפסוק "וזאת הברכה" וגו' אנו מוצאים לראשונה שמה רבנו זכה בתואר הקדוש "איש האלקים".
וצריך להבין, מדוע דוקא במעמד זה זכה משה לתואר הנשגב הזה?

ויש לבאר זאת באופן נפלא על פי דבריו הקדושים של האור החיים הק' (עה"פ ד"ה ונראה) כי בסיום הפרשה הקודמת קראנו שדבר ה' אל משה דברים קשים וכואבים כמו שכתוב: "על אשר מעלתם בי... על אשר לא קדשתם אותי בתוך בני ישראל, כי מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבוא" (דברים לב, נא-נב), ומיד בסמיכות לזה מספרת התורה כיצד משה מברך את עם ישראל בכל ליבו.

ודבר זה הוא היפך הטבע האנושי, שהרי לפי טבעו של האדם גם אם יצליח שלא לשנוא את מי שגרם לו נזק גדול, בכל זאת בוודאי שלא יהיה בכוחו לברך אותו בברכות מאליפות מעומק ליבו.

וכוונת התורה להגיד שיבחו של משה שלא כן היתה מידתו, ואף על פי שבסיבתם של עם ישראל הוצרך לשמוע מפי הגבורה דברי תוכחה קשים ומרים, ואף נגזר עליו באופן חד משמעי שלא יזכה להיכנס לארץ הקדושה שכל כך נכסף אליה, בכל זאת לא רק שלא גרם לו הדבר להרגיש כעס בליבו כלפי עם ישראל, אלא גם אהב אותם בכל ליבו ונפשו וקם לברך אותם בברכות נפלאות מעומק הלב.

ולפי זה מובן היטב מדוע דוקא כעת זכה משה לתואר הנשגב "איש האלקים", מכיון שבמעשה זה נתעלה משה מעל הגדר והטבע האנושי, וקנה בנפשו טבע אלוקי, שהרי מעשה כזה יכול לעשות רק צדיק אמיתי עצום במעלה שכבר יצא מגדר אדם וטבעיו ומגבלותיו, ונכנס בגדר בחינת אלוקות.

וכיון שכל כך התעצם משה בשעה זו באהבתו לעם ישראל, לכן היצטרף עימו הקב"ה בכל ברכותיו, כמו שכתב רבנו יעקב אבוחצירא זיע"א בספרו פיתוחי חותם (בתחילת פרשתנו) שתיבת "הברכה" עולה בגימטריא ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן (רל"ב), (כמספר כל שמות הוי"ה בכל אופני מלואיהן, לרמז שכוין שהתעצמה כל כך אהבתו של משה לעם ישראל באותה שעה שברכם, לכן יחד הקב"ה את כל שמותיו בתוך ברכותיו של משה על מנת לתת להן קיום ניצחי.

וזוהי הסיבה שברכותיהם של כל הצדיקים האמיתיים שבכל דור מתקיימות, כיון שבוערת בלבם אש האהבה לעם ישראל, ומתוך אהבה זו הם מברכים, וממילא הקב"ה מיחד את שמו הקדוש בתוך ברכותיהם ונותן להן קיום ניצחי. וזכורני מעת היותי בעבר בקירבתו של הצדיק הקדוש והטהור הבבא סאלי זצוק"ל שהיו באים אליו כדי לקבל את ברכתו הקדושה גם אנשים רחוקים ביותר מכל לחלוחית של קדושה ובעלי עבירה שאין כדוגמתם, והרב מעולם לא חיטט במעשיהם הרעים אלא הביט עליהם בעין טובה ובאהבה אין קץ, וברך אותם להושע בכל המצטרך להם, ולכן מעולם לא שבו ברכותיו הקדושות ריקם ותמיד פעלו ישועות.

ובגלל ליבו הטהור ואהבתו העצומה של משה לכל אחד ואחד מעם ישראל זכה שמיד אחר מעשה זה, בהגיע שעת פטירתו, לא רצתה נשמתו לצאת מגופו ואמרה לפני הקבה: "יש גוף טהור בעולם יותר מגופו של משה... לכך אני אוהבת אותו ואיני רוצה לצאת ממנו", עד שהובטח לה מפיו של הקב"ה: "אני בעצמי מטפל בך ובקבורתך", וירד הקב"ה משמי השמים העליונים ליטול נשמתו של משה, ונשקו הקב"ה ונטל נשמתו בנשיקת פה (דבר"ר סו"פ וזאת הברכה).

ומה שפתח משה רבנו את ברכתו לעם ישראל בלשון "וזאת" דוקא, מבארים חז"ל (דבר"ר ר"פ וזאת הברכה) שזהו משום שלמד כן משה רבנו מאבות העולם שלא היה אחד מהם מתחיל אלא ממקום שפסק חברו. כיצד, אברהם בירך את יצחק, מנין? דכתיב "ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק" (בראשית כה, ה), עמד יצחק לברך את יעקב, אמר: ממקום שפסק אבא משם אני מתחיל, אבא הפסיק ב"ויתן" אף אני מתחיל ב"ויתן", מנין? שנאמר "ויתן לך אלקים" (שם כז, כח). ובמה חתם יצחק, בקריאה, שנאמר "ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו" (שם כח, א), עמד יעקב לברך את השבטים, אמר: אני פותח אלא בקריאה, שנאמר "ויקרא יעקב אל בניו" (שם מט, א). ובמה חתם, ב"וזאת", שנאמר "וזאת אשר דבר להם אביהן" (ויקרא ויברך את בני ישראל, ויהיו שמורים מכל נזק).

והיינו שמידתו של צדיק האמת היא שעל אף גדולתו העצומה הוא אינו סומך על כוחו, אלא הוא תמיד מחובר לצדיקים שקדמו לו ויונק מהם, והרי הוא רק בבחינת המשך שלהם בלבד, ולא כדבר נפרד לעצמו. ומכך צריך ללמוד כל אחד להיות תמיד בבחינת המשך לאבות האומה, ללכת בעקבותם וללמוד ממעשיהם, ואז יצליח בכל אשר יעשה, וכמבואר בתרגום לספר שיר השירים על הפסוק "אם לא תדעי לך היפה בנשים, צאי לך בעקבי הצאן" (שיר השירים א, ח) ששאל משה רבנו קודם פטירתו את הקב"ה במה תהיה תקנתם של עם ישראל בגלות הקשה, והשיבו הקב"ה שילכו תמיד בעקבותיהם של אבות האומה ובזה ישכילו ויצליחו בכל אשר יעשו, ויהיו שמורים מכל נזק.

והנה קריאתה של פרשת "וזאת הברכה", שהיא בעצם הפרשה שמסיימת את התורה, מתקיימת תמיד בחג שמחת תורה, ותיכף לאחר קריאתה אנו כבר מתחילים לקרוא חלק מן הפרשה שמתחילה את התורה, פרשת "בראשית".

את פרשת "וזאת הברכה", שהיא סיום התורה, אנו קוראים כנגד אותם יהודים יקרים שזכו לעסוק בתורה ואף לסיים אותה, אשר להם בודאי יש סיבה גדולה לשמוח בשמחת התורה הקדושה, שהרי הם זכו ללמוד אותה מראשיתה ועד סופה. אולם מיד לאחר מכן אנו מתחילים לקרוא גם בפרשת "בראשית", הפותחת את התורה, כנגד אותם יהודים יקרים שמעולם לא עסקו בתורה ואפילו לא התחילו אותה, ומכל שכן שלא סיימו אותה, ואנו רומזים להם בכך שבאמת גם להם יש סיבה גדולה ועצומה לשמוח בשמחת התורה, וזאת על עצם היותם מזרע ישראל אשר לכולם בשווה יש שייכות לתורה, והרשות והזכות נתונה להם לעסוק בתורה, שלא כאומות העולם שאסורים לעסוק בתורה ואף חייבים מיתה על כך (ראה סנהדרין נט, א), וכעת בחג שמחת תורה יש להם הזדמנות אשר לא תסולא בפז לנצל את זכותם וחלקם בתורה הקדושה, ולהתחיל ללומדה באהבה ובשמחה.

